

Kryjówka w kamiennym ulu Góry Wapno

skalna Pajdosa, na której można rozpoznać 9 wyblakłych nisz. Warstwa skał godna jest uwagi nie tylko ze względu na jego kształt, ale raczej z powodu jej nazwy: *pajod* jest istotą mniemania wiary świata ludowego Palóców (wg. Palócok = węgierska grupa etniczna), która w czasie zaćmienia słońca i księżycy pożera ciała niebieskie.

Na wschód od Góry Siodło wznosi się Góra Wapno (Mész-hegy), na której na południowym zboczu znajduje się stożek skalny z 3 niszami. W jednym szczycie stożka godne uwagi jest rzeźbione

wgłębienie otoczone gzymsami i w stożku skalnym wyrzeźbione pomieszczenie skalne- kryjówka. Koniecznie warto zobaczyć między dwoma grupami skał ukrywające się miejsce w skale, gdzie możemy rozpoznać miejsce do palenia, w skale drążone miejsca do spania i pomieszczenia do przechowywania. Jeżeli dokładnie obejdziemy pobliskie gęsto rosnące młode lasy lipowe, jeszcze możemy odkryć ocalały dawny krajobraz należący do spuścizny kultury: stary niesplik, drzewa orzecha włoskiego i jabłonie oraz dzikie wąsy winogron.

Na północ, północnym-wschodzie od Góry Wapno (Mész-hegy) wznosi się Szczyt Cako (Cakó-tető), który jest jednym z najbardziej trudno dostępną grupą skał, ale ukrywa w sobie 36 nisz na skalistym grzbiecie dla wytrwałych zainteresowanych wspinaczy. Ciekawostką nisz jest to, że oprócz dużych rozmiarów ich odwrotna strona jest zwykle szersza niż otwór nisz. Większość nisz jest ostrołukowa i ma gotyckie ukształtowanie. Tutaj znajduje się jedna z najładniejszych grup skalnych, potrójne wieże skalne które przypominają wieże tufowe w Kapadocji (Kapadocja – kraina historyczna w Turckiej Anatolii, znana przede wszystkim z charakterystycznych form tufowych tworzących księżycowy krajobraz oraz z domów i kościołów wykutych w tufowych skałach.).

Tutaj na południowym podnóżu Góry Wapno (Mész-hegy) prowadziła „Via ad Szomolya”, która była historyczną drogą z Egeru do Szomolyi (na której dzisiaj jest znak „Drogi kamienia – Kő-út”). Na śladach drogi podczas stuleci koła wozów rozjeżdżyły glebę i podłoże skalne, i w ten sposób natura – w pierwszym rzędzie opady – mogły swobodnie niszczyć podłoże. Przepuszczalnie tak mógł powstać podczas stuleci wąwóz tufy riolitowej- głęboka droga „Via ad Szomolya”.

Punkt informacyjny pod nazwą „Bükkaljai Kő-út” (Droga Kamienia u podnóża Gór Bukowych) – Eger, w Fellner-tömbelső (w podwórzu bloku Fellner)

bukkalja.info.hu

Tel./fax: +36 36/310-529

Mapa: Cartographia Kft.

1. Szala	6. Tamér
2. Tron Króla i Tetemvár	7. Kőporos
3. Ulica Kiszvölgy	8. Pajdos-dűlő
4. Dolina Pięknej Kobiety	9. Góra Siodło i Góra Wapno
(Nyerges-hegy, Mész-hegy)
5. Ulica Koszorú i Farkas-völgy	

Zdjęcia: **Baráz Csaba, Havasi Norbert, Klein Dávid**

Przygotował: Kaptárkó Természettudományi és Kulturális Egyesület z finansowaniem Norwég Civil Támogatási Alap

www.kaptarko.hu

Eger

Droga Kamienia u podnóża Gór Bukowych

EGERSKIE PIWNICE

W Egerze kultura wina i uprawy winogron może sięgać wstecz do czasów Árpáda (wódz węgierski, protoplasta dynastii Arpadów), bowiem do założonego tu egerskiego biskupstwa potrzebne wino do jego liturgii prawdopodobnie mogło być produkowane w okolicy. W XII wieku tutaj wezwani osadnicy holendersko-walońscy Europy zachodniej, potem w połowie XVI wieku przed Turkami uciekający Grecy, Serbowie i tutaj osiedlający się Cincárowie (węgierska nazwa pochodzących Rumunów bałkańskich) zajmujący się handlem winnym wzbogacali egerską kulturę wina bałkańskimi i południowoeuropejskimi elementami.

Piwnica na Kőporos

Klimat Kotliny Karpackiej sprzyja uprawie winorośli, a do jakościowego dojrzewania wina niezbędne są specjalne warunki. Te niezbędne warunki zapewniają drążone w kamieniu piwnice winne, które można uważać za charakterystyczne dla Węgier, poza tym o najwcześniejszych piwnicach Północnych Węgier wspominają średniowieczne źródła piśmienne.

W XV wieku w księdze majątkowej egerskiej kapituły już wspominają o wgłębieniach pod górą Tron Króla (Király-szék), one mogły być najwcześniejszymi piwnicami w Egerze, które pogłębiano pod warstwę tufy wapiennej (tak zwane „kamień osy”, - „darázkő”) aż do zapiaszczonego osadu. W tych wgłębieniach jeszcze nie skomplikowanych, ich wewnętrzna przestrzeń podąża za krzywą warstwą skały. Poważniejsze miejsca na piwnice przygotowywano tylko na początku lat 1500 i one stanowią podstawę kazamat zamku. W nich już przechowywano wino.

Dawne pomieszczenia tłocznie do przerobu winogron w Verőszala

W XVI wieku tureckie zagrożenie dodało nowego impulsu do robienia piwnic: wtedy mogły być drążone obszerne piwnice ulicy Almagyar, ale również w tym czasie mogły być drążone systemy piwnic pagórka kościelnego w Felnémet, które po upadku Egeru (1596) zajęły węgierskie grupy partyzanckie hajduków i stąd ciągle szykanowali Turków odważających się wyjść z zamku. Pasza mając tego dość kazał zasypać piwnice, które zostały od nowa odkopane po wydaleniu Turków w roku 1706. Jeszcze w roku 1906 w czasie uporządkowania terenu na budowanej linii kolejowej Eger-Putnok też znaleźli zasypane piwnice, a nawet w naszych czasach odnajdują nowe i nowsze wgłębienia. Piwnice ulic Kisvölgy, Szala i Nagykőporos bez pomieszczeń do tłoczenia wina też są wczesnego pochodzenia. Nagy- i Kiskőporos (kőpor = pył skalny) otrzymały ich charakterystyczną nazwę od pyłu skalnego, którego tutaj niegdyś wydobywano i używano do czyszczenia garnków.

Opuszczona piwnica na Górze Wapno

W drugiej połowie XIX wieku po wyzwoleniu chłopów pańszczyźnianych rozprzestrzenia się budowa piwnic, wtedy może zostały wykonane rzędy piwnic z pomieszczeniami do tłoczenia wina ulic Nagy- i Kiskőporos, Szala, Tihamér, Koszorú i Doliny Wilka (Farkas-völgy). Tutaj najpierw przed piwnicami w kamieniu wydrążyli lub dobudowali pomieszczenia do tłoczenia wina, i później zostało to dalej kontynuowane wzbogacając je w dach dwuspadowy, w okna z żelaznymi kratami, które nadały nastroj do dziś widocznym rzędom piwnic z pomieszczeniami do tłoczenia wina. W piwnicy wino tylko dojrzewało, oddzielne pomieszczenie (tłocznie wina) służyło do przetwarzania winogron. Większa część najbardziej znanych winiarstw Egeru znajduje się dzisiaj na Nagykőporos i w rzędzie piwnic Szala.

Imponujący system piwnic należący do arcybiskupa w Egerze zaczął się rozbudowywać po wydaleniu Turków w 1700 latach. Wracający do Egeru biskup Fenessy György postanowił, że diecezję biskupstwa przenieś z zamku do centrum miasta, z tego powodu w mieście kupił dwie parcele, na których zaczęły się prace budownicze, z wykorzystaniem tufy riolitowej wydobytej ze środka góry. Po wydobyciu kamieni powstał olbrzymi system labiryntowy, który więcej jak 3 km ciągnie się pod ziemią od bramy Hatvan całkiem aż do północnej granicy miasta do bramy Rác. Na ten olbrzymi system piwnic była potrzeba, bowiem tutaj przechowywano wino zebrane jako dziesięcinę, którą zbierał biskup z posiadłości diecezji rozciągającej się od Gyöngyös do Munkács (Teraz Mukacheve w Ukrainie). Dzisiaj tenże system piwnic jest atrakcją turystyczną pod nazwą „Miasto pod miastem”, który zalicza się między 7 cudów kraju na Węgrzech.

Grupa skał Góry Wapno

W XVI-XIX wieku budowano najslawniejszy rząd piwnic w Egerze Rząd Stary (Őreg-sor) w Dolinie Pięknej Kobiety (Szépasszony-völgy) do których nowe grupy piwnic drążono w latach 1900. Dzisiaj rzędy piwnic Doliny Pięknej Kobiety są ciekawą atrakcją dla tutaj przybywających turystów.

KAMIENNE ULE NA GRANICY EGERU

W południowej granicy miasta, na zachodnim zboczu Góry Siodło (Nyerges-hegy) wznosi się bez wątpienia jedna z najwspanialszych grup kamiennych uli podnóża Gór Bukowych. Formacja skalna składa się z grzbietu płaskowyżu i z osobno stojącej wieży skalnej przylegającej do skały płaskowyżu z grzbietem w kształcie siodła. Na płaskowyżu możemy znaleźć ciekawe w kształcie talerza wgłębienia, które według niektórych ludzi mogły służyć jako pogański ofiarny ołtarz, a nawet większość ludzi uważa, że grzbiet skały w kształcie siodła jest też pracą ludzkiej ręki.

Wieża skalna Góra Siodło

Na pasmie skały można znaleźć w sumie 24 nisze i ślady nisz robione ludzką ręką, niektóre z nich są w mocno zniszczonym stanie.

Na wschodnim zboczu Góry Siodło (Nyerges-hegy), naprzeciwko stożka skalnego Góry Wapno (Mész-hegy) też wznosi się stożek skalny, w którego w ścianie wydrążono 7 nisz, natomiast w stożku skalnym zostało wydrążone pomieszczenie skalne.

W kierunku południowo-zachodnim od Góry Siodło (Nyerges-hegy) leży Pajdos albo ława